

Bryssel, 31. toukokuuta 2024
(OR. en)

10402/24

CLIMA 215
ENV 561
ENER 257
TRANS 251
AGRI 443
ECOFIN 609
COMPET 597
IND 285
MI 546

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia: Komission tiedonanto Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoitteesta
– Periaatekeskustelu

1. Puheenjohtajavaltio on laatinut liitteessä olevan, edellä mainittua aihetta käsittelevän muistion ja kysymyksiä ministereille 17. kesäkuuta 2024 pidettävässä ympäristöneuvostossa käytävän periaatekeskustelun tueksi.
2. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään panemaan merkille puheenjohtajavaltion ilmoitus ja kysymykset ja toimittamaan ne neuvostolle periaatekeskustelua varten.

Komission tiedonanto Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoitteesta**– Periaatekeskustelu****Johdanto**

Komissio julkaisi 6. helmikuuta 2024 tiedonantonsa ”*Turvattu tulevaisuus – Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa*”¹, jäljempänä ’vuoden 2040 ilmastotavoitetta koskeva tiedonanto’. Tiedonannossa esitetään visio vuoden 2030 jälkeiselle ajalle tilanteessa, jossa ilmastonmuutos kiihtyy ja sen aiheuttamat arjen kustannukset kasvavat. Siinä esitetään visio Euroopasta maanosana, jolla on vahva teollinen ekosysteemi, joka tuottaa puhdasta, vähähiilistä ja kohtuuhintaista energiaa sekä kestäviä elintarvikkeita ja materiaaleja. Tämä visio vastaa EU-kansalaisten tarpeisiin ja parantaa EU:n kykyä selviytyä tulevista kriiseistä.

¹ Asiak. 6291/24 + ADD 1–6.

Perusteellisen vaikutustenarvioinnin pohjalta tiedonannossa suositellaan kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentämistä 90 prosentilla vuoteen 2040 mennessä vuoden 1990 tasosta, jotta EU voi edetä vakaasti kohti eurooppalaisessa ilmastolaissa säädettyä tavoitetta saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Suositeltu tavoite on tieteellisten lausuntojen ja Pariisin sopimuksen sitoumusten mukainen. Kun vuoden 2040 tavoite on hyväksytty, se muodostaa perustan EU:n uudelle Pariisin sopimuksen mukaiselle kansallisesti määritellylle panokselle, joka on annettava tiedoksi UNFCCC:lle hyvissä ajoin ennen COP30-kokousta. Tiedonannossa todetaan, että kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentäminen 90 prosentilla tarkoittaa, että vuonna 2040 EU:n jäljellä olevien kasvihuonekaasupäästöjen olisi oltava alle 850 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia ja hiilenpoistojen olisi yllettävä jopa 400 miljoonaan hiilidioksiditonniin. Sellaisten maankäyttöön perustuvien poistumien täydentämiseksi, jotka sitovat hiiltä biomassaan ja maaperään, tarvitaan teollisia hiilenpoistoja biogeenisistä ja ilmakehän lähteistä, jotta voidaan saavuttaa vuoden 2040 tavoite, nollanettopäästöt vuoteen 2050 mennessä ja negatiiviset nettopäästöt sen jälkeen. Näihin kuuluu hiilidioksidin talteenotto-, hyödyntämis- ja varastointiratkaisujen käyttöönotto, jotta voidaan vähentää ja kompensoida vaikeasti vähennettäviä kasvihuonekaasupäästöjä joillakin teollisuudenaloilla, ilmailussa tai meriliikenteessä. Sen vuoksi komissio julkaisi vuoden 2040 ilmastotavoitetta koskevan tiedonannon ohella tiedonannon ”*Kohti kunnianhimoista teollista hiilenhallintaa EU:ssa*”², jossa esitetään strategia sellaisen EU:n teollista hiilenhallintaa koskevan yhteisen ja kattavan politiikka- ja investointikehyksen kehittämiseksi, joka tarjoaa sääntelyvarmuutta ja investointikannustimia hiilidioksidin talteenottoon, varastointiin, käyttöön ja hiilenpoistoihin, kuten BECCS- ja DACCS-toimet.

Vuoden 2040 ilmastotavoitetta koskevassa tiedonannossa esitetään myös useita edellytyksiä suositellun tavoitteen saavuttamiselle, erityisesti sovittujen vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiapuitteiden täysimääräinen täytäntöönpano, Euroopan teollisuuden kilpailukyvyyn varmistaminen, keskittyminen entistä tiukemmin oikeudenmukaiseen siirtymään, jossa ketään ei jätetä jälkeen, tasapuoliset toimintaedellytykset kansainvälisten kumppaneiden kanssa ja strateginen vuoropuhelu vuoden 2030 jälkeisestä kehyksestä, myös teollisuuden ja maatalousalan kanssa.

² Asiak. 6306/24.

Neuvostossa tiedonannon ja siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin yksityiskohtainen tarkastelu aloitettiin ympäristötyöryhmässä 12. helmikuuta 2024. Ympäristöneuvosto käynnisti 25. maaliskuuta 2024 ensimmäisen keskustelun komission tiedonannosta. Vuoden 2040 ilmastotavoitteen asettamista tuettiin yleisesti, ja tiedonannossa tarkoitettuja mahdollistavia edellytyksiä pidettiin merkityksellisinä.

Tilannekatsaus

Koska vuoden 2040 ilmastotavoitetta koskeva tiedonanto on luonteeltaan monialainen, puheenjohtajavaltio on ottanut muita asiaankuuluvia neuvoston kokoonpanoja aktiivisesti mukaan teknisellä tasolla käytyihin keskusteluihin vuoden 2040 ilmastotavoitetta koskevasta tiedonannosta ja sen vaikutustenarvioinnista, muun muassa energia-, teollisuus-, liikenne-, maatalous- ja rahoitusasioissa. Lisäksi on järjestetty erityisiä istuntoja, jotta komissio voi antaa vastauksia ja selvennyksiä vastauksena valtuuskuntien esittämiin lukuisiin kysymyksiin. Neuvoston eri kokoonpanot ovat tunnustaneet tarpeen ottaa ilmastomuutos huomioon omilla aloillaan ja kehittää politiikkoja ja toimenpiteitä EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisesti ja valmistella siten tietä siirtymälle³.

³ Ks. esimerkiksi: neuvoston päätelmät EU:n digitaalipolitiikan tulevaisuudesta, 21. toukokuuta 2024 (asiak. 9957/24); neuvoston päätelmät Euroopan kilpailukykyyn vahvistamisesta avaruuden avulla, 23. toukokuuta 2024 (asiak. 10142/24); neuvoston päätelmät tietämyksen hyödyntämisen tehostamisesta välineenä parantaa EU:n teollisuuden selviytymis- ja kilpailukykyä sekä lisätä strategista riippumattomuutta avoimessa taloudessa, 23. toukokuuta 2024 (asiak. 10182/24); neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 28/2023: ”Julkiset hankinnat EU:ssa: Urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista käytävä kilpailu väheni vuotta 2021 edeltäneiden kymmenen vuoden aikana”, hyväksytty 23. toukokuuta 2024 (asiak. 10358/24); neuvoston päätelmät kilpailukykyisestä eurooppalaisesta teollisuudesta vihreän, digitaalisen ja häiriönsietokykyisen tulevaisuuden moottorina, 24. toukokuuta 2024 (asiak. 10127/24); neuvoston päätelmät kaikkia hyödyttävistä sisämarkkinoista (asiak. 10298/24) ja neuvoston päätelmät kestävän sähköverkkoinfrastruktuurin edistämisestä, 30. toukokuuta 2024. On myös huomattava, että puheenjohtajavaltio Belgian 15.–16. huhtikuuta 2024 järjestämässä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria käsitelleessä korkean tason konferenssissa annetussa La Hulpen julistuksessa sosiaalisen Euroopan tulevaisuudesta korostettiin tavoitetta edistää oikeudenmukaista ja tasapuolista siirtymää kohti ilmastoneutraaliutta.

Vuoden 2040 ilmastotavoitteesta käydyissä teknisen tason keskusteluissa on käsitelty monia eri aiheita. Valtuuskunnat ovat yleisesti ottaen yhtä mieltä siitä, että kaikkien alojen olisi edistettävä siirtymää, joskin ottaen huomioon niiden erityispiirteet ja erilaiset olosuhteet jäsenvaltioissa sekä tarve varmistaa oikeudenmukainen siirtymä ja sen konkreettinen täytäntöönpano. Keskusteluissa korostetut kohdat esitetään tiivistetysti seuraavissa jaksoissa.

Euroopan teollisuuden kilpailukyvyyn säilyttäminen ja sisämarkkinoiden rooli

Valtuuskunnat ovat vahvasti sitä mieltä, että on elintärkeää suojella Euroopan teollisuuden kilpailukykyä ja varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset sekä maailmanlaajuisesti että EU:ssa. Aktiivinen ilmastodiplomatia on olennaisen tärkeää, jotta voidaan kannustaa tehostettuihin maailmanlaajuisiin hillitsemistoimiin. EU:n olisi hyödynnettävä edelläkävijän etua uusien teknologioiden markkinoilla ja käytettävä kaikkia sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kriittisiä raaka-aineita koskeva säädös ja nettonollateollisuutta koskeva säädös voivat edesauttaa uusien teknologioiden kehittämis- ja laajentamismahdollisuuksien lisäämistä. Samalla on tarpeen investoida työntekijöiden koulutukseen, osaamiseen ja uudelleen koulutukseen sen varmistamiseksi, että unionin työvoima pystyy vastaamaan siirtymän tarpeisiin ja työmarkkinoiden muutoksiin.

Tarve lisäinvestointeihin ja tehostettuun koordinoointiin infrastruktuurin kehittämisen yhteydessä

Tarve lisätä investointeja, myös puhtaaseen teknologiaan ja energia- ja liikenneinfrastruktuuriin, tunnustetaan yleisesti, kuten myös tarve poistaa esteitä rajatylittävän infrastruktuurin käyttöönoton nopeuttamiseksi. Näille investoinneille on tärkeää luoda luotettava ja ennakoitavissa oleva kehys, mutta samalla olisi vältettävä ylisääntelyä ja byrokratiaa. Verkkojen Eurooppa -väline ja innovaatorahasto ovat keskeisiä välineitä, ja ne olisi pantava tehokkaasti täytäntöön. Suurin pullonkaula on lupamenettely, jota olisi virtaviivaistettava ja lyhennettävä. On tärkeää kehittää hallinnollisia valmiuksia ja jakaa suuntaviivoja, tietoja ja yhteistä dataa mahdollisesti temaattisten foorumien avulla. Yleisesti kehoitetaan käyttämään EU:n varoja tehokkaasti ja tunnustamaan Euroopan investointipankin tärkeä rooli. On kuitenkin myös todettu, että yksityistä pääomaa tarvitaan enemmän, myös tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin. Investointeihin liittyviä riskejä olisi lievennettävä esimerkiksi sääntelyyn liittyvällä tuella tai riskinjakomekanismeilla. Muita valtuuskuntien esittämiä ehdotuksia ovat yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuksien edistäminen sekä rajatylittävien hankkeiden ja yhteistyön edistäminen, myös rahoituksen osalta. Jotkin valtuuskunnat ovat myös korostaneet, että valtiontuki on kohdennettava kilpailun vääristymisen välttämiseksi.

Kiertotalouden ja ilmastopolitiikkojen väliset synergiat ja johdonmukaisuus

Kiertotalouden ja resurssitehokkuuden merkitys tunnustetaan laajalti keinoiksi vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia sekä riippuvuutta tuonnista. Useat valtuuskunnat ehdottivat kiertotalouden lähestymistapojen sisällyttämistä ilmastopolitiikkaan. Elinkaaripäästöjen vähentämiseen tähtäävää kiertotalouspolitiikkaa, kuten ekologista suunnittelua, olisi jatkettava. Kestäviin kulutusmalleihin olisi kannustettava tarjoamalla kestäviä ja kohtuuhintaisia vaihtoehtoja myös kuluttajille sekä tiedottamalla että lisäämällä tietoisuutta.

Vuoden 2040 ilmastotavoite ja maapohjaisten ja teknologisten hiilenpoistojen vaikutus

Vaikka useimmat valtuuskunnat eivät ole vielä ottaneet kantaa tulevan vuoden 2040 ilmastotavoitteen tarkkaan tasoon, useat valtuuskunnat ovat yhtä mieltä siitä, että EU:n on asetettava kunnianhimoinen tavoite hyvissä ajoin. Useat muut valtuuskunnat ovat pyytäneet selventämään suositellun tavoitteen sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Hiilenpoistojen lisäämisen tarve tulevaisuudessa tunnustetaan laajalti, mutta jotkin valtuuskunnat ovat varoittaneet, ettei tavoitetta suunniteltaessa turvauduttaisi liian voimakkaasti teknologisiin tai luontopohjaisiin poistumiin erilaisten epävarmuustekijöiden vuoksi. Jotkin valtuuskunnat ovat myös korostaneet tarvetta ottaa huomioon suuren yleisön hyväksyntä. Useat valtuuskunnat korostavat uusiutuvien energialähteiden roolia energiasiirtymän kulmakivenä, kun taas useat muut korostavat tarvetta noudattaa teknologianeutraaliuden periaatetta. Useat valtuuskunnat ovat myös korostaneet, että EU:n on tärkeää päättää kansallisesta tavoitteesta, jotta päivitetty kansallisesti määritellyt panokset voidaan ilmoittaa hyvissä ajoin ennen COP30-kokousta Pariisin sopimuksen mukaisesti.

Maatalousalaa koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan tarve

Kun otetaan huomioon elintarviketurvan takaamisen merkitys sen ensisijaisena tehtävänä, maatalousala tarvitsisi kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jotta voidaan edistää kestäväää elintarviketuotantoa, mukaan lukien elintarviketuotannon ja -kulutuksen välinen tasapaino, sekä uusia mahdollisuuksia, mukaan lukien biotalouden tarjonta ja hiilenpoistojen aikaansaaminen. Tällaiseen yhdenmukaiseen lähestymistapaan olisi sisällyttävä sekä riskinhallinta- että lieventämistoimenpiteitä, ja siinä olisi otettava huomioon tarve varmistaa alan kilpailukyky ja oikeudenmukaiset tulot viljelijöille. Poliitikoilla olisi parannettava alan häiriönsietokykyä ja tarjottava kannustimia päästöjen vähentämiseksi ottaen samalla huomioon viljelijöihin kohdistuvat sosioekonomiset vaikutukset.

Kysymykset ministereille:

- *Miten EU:n vuoden 2040 ilmastotavoite ja vuoden 2030 jälkeinen kehys olisi suunniteltava, kun otetaan huomioon unionin sitoutuminen kilpailukykyiseen siirtymään kohti ilmastoneutraaliutta ja se, että samalla olisi luotava mahdollisuuksia teollisen johtoaseman rakentamiseen ja oikeudenmukaisen ja tasapuolisen siirtymän edistämiseen?*
 - *Miten kysyntäpuolen toimenpiteitä voidaan parhaiten hyödyntää vuoden 2030 jälkeisen kehysten yhteydessä, mukaan lukien laajempi materiaalien kiertokäyttö sekä jakamistalous ja liikkuvuus, joilla täydennetään teknologisia vähentämisvaihtoehtoja ja vähennetään siten investointitarpeita ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia?*
-